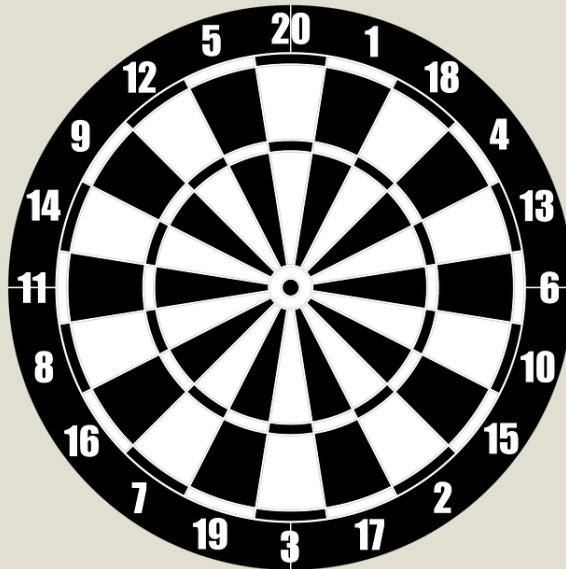

Burgerschap & democratische processen

BETEKENISVOL BURGERSCHAP; AANPAK & WEIGERING?

En waar liggen jullie wortels?

Herkomst, identiteit, het zoeken naar een nieuwe identiteit?

Je verhouden tot twee leefwerelden, meer ideeën en het ontwikkelen van een eigen idee.

Dat is burgerschap

Dat vraagt kennis

En het vraagt van jullie kennis over burgerschap en democratie

Bruggenbouwers verbinden werelden, wie goed verbonden is, raakt niet verloren

Opdracht in uitvoering

- School werkt altijd burgerschapvormend...*
- School moet **democratisch** burgerschapvormend zijn
- **School burgerschapsvormend in bijzondere context**

- *ja...je doet al heel veel, maar hoe word je daar met elkaar bewust van en **hoe zet je de extra stap** (verdiepen met burgerschap)

Dit *uurtje* in een notendop ~2006-2023

- Het ontstaan & het schuren
- De wet en doelgericht: protest noodzaak
- Zelf aan de slag: gesprek in team 'wat versta ik...& waarom'
- Visie en ontwikkelagenda 2023-2027
- Focus op cyclisch werken
- De doelgroep in kaart brengen
- Democratische processen: oefenen met spanning
- Fawaka? In kaart brengen activiteiten
- De blauwdruk burgerschap als steundocument

Burgerschap op de agenda

2001-2002-2004

2005-2006 plicht

2017...scholen doen er niet structureel genoeg iets mee: opnieuw op de agenda DE WET 2021

Eind jaren '90 kritiek

Maatschappelijke problemen op onderwijs afgewenteld

Alle partijen mee eens en tóch...

DE wet: zomer 2021

1. *Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op:*
  1. *het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals verankerd in de Grondwet, en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden van de mens; en*
  2. *het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving.*
2. *Het bevoegd gezag draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, en creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met deze waarden.*

Burgerschap dat betekent voor mij

**PEDAGOGISCHE
OPDRACHT BEGINT
OPGROEIEN,**

**EN DIDACTISCHE
BIJ EIGEN IDENTITEIT,
BEELDEN, WENSEN***

Formuleren van een sterke visie geeft richting

Wat je doet én wat je laat komt eruit voort

Visie Bureau d'r Bij:
'Kinderen van anderstalige nieuwkomers kunnen deelnemen aan de Nederlandse maatschappij op dezelfde wijze als elke Nederlander, mits we hier de juiste voorwaarden voor scheppen'

Missie: scheppen van die voorwaarden (o.a. scholing)

Schoolplan 2023-2027; gesprek - visie op onderwijs en ontwikkeling

Visie op burgerschap is een apart te formuleren en beschrijven visie

8 mooie maanden...

Visie & dan verder...

Wat wil je meegeven in de periode dat ze bij jullie zijn

Elke (8,9) 10 weken onderwijs

Cyclisch werken
noodzaak: wat elke dag,
elke week, iedere maand,
wat 4x per jaar

Van kamp naar kamp,
uithouden, doorzetten,
overleven...

Beginsituatie

Context

Migrant perception

*& sentimenten in de
samenleving*

**Déze leerlingen met deze achtergrond in
deze situatie**

Democratische processen

Open en democratische samenleving

Onderwijs gericht op democratie en deelname

Lezen, taal, rekenen als basis om dat te kunnen

Identiteit, zelfvertrouwen

Kritische houding

Het 'goede' antwoord kunnen geven; sociaal wenselijk antwoorden en dan...?

Goed - Niet goed

Voorbeeld; diep denken

**THEMA HET LICHAAM
LES ZIEK ZIJN – PILLEN
'MAG NIET'
KANS: UITZOEKEN
(BURGERSCHAPVORMEND)**

De leerling zelf is niet de klei; Biesta – socialisatie niet als proces dat de leerling (slechts) ondergaat.

Meer over democratie en burgerschap:

Hessel Nieuwelink

Piet van der Ploeg*

Gert Biesta

* oproep en actie

Frustratietolerantie oefenen: democratie vraagt kunnen omgaan met spanning

Blauwdruk burgerschap: hándig!

burgerschap...
domeinen geordend:

- Democratie
- Participatie
- Identiteit

Als de leerlingpopulatie grotendeels bestaat uit kinderen van migranten, dan brengt dit uitdagingen met zich mee op het vlak van identiteit. Daarom ligt de nadruk bij de doelgroep anderstalige nieuwkomers op dit laatste punt.

Democratie bij ons op school

Bij het begrip democratie gaat het om het politieke systeem om tot een evenwichtige machtsverdeling te komen en ook om de democratische houding als basishouding en levensinstelling aan te leren.

Een school werkt altijd burgerschapvormend. Maar is het ook democratisch burgerschapvormend? Jullie doen al heel veel, maar hoe word je daar met elkaar bewust van en hoe zet je van da extra stap? Hoe kan je verdiepen met burgerschap?

... aandachtspunten ten aanzien van democratie, als het ga... leven volge

Beginsituatie

Huidige situatie

Net als alle in Nederland woonachtige kinderen van 5 tot 18 jaar vallen de kinderen op onze school onder de Leerplichtwet; ze zijn verplicht om naar school te gaan. Het beheersen van de Nederlandse taal is een basisvoorwaarde voor het volgen van onderwijs. Om aan deze basisvoorwaarde tegemoet te komen krijgen de meeste nieuwkomers gedurende ongeveer een jaar onderwijs in een aparte voorziening. Na een verblijf van één tot anderhalf jaar stromen ze in in het reguliere onderwijs. Hoe rijk je kan spreken met elkaar en hoe ver je de diepte in kan gaan kan nog beperkt zijn.

In dit hoofdstuk: wat is de huidige situatie met betrekking tot burgerschap op jullie school?

- Wat doen jullie al als je je door een burgerschapsbril naar groepsactiviteiten kijkt? Met andere woorden: op welke specifieke manieren is burgerschap al geïntegreerd in het onderwijscurriculum? Wees creatief!
- Op welke manier komen kinderen van de school in contact met 'Nederlandse kinderen'?

Inzetten op kennis: goede instructie

Kinderen worden niet geboren met kennis in hun hoofd. Tenminste niet de belangrijke, culturele kennis zoals begrippen, rekenen, schrijven en lezen. Deze moeten ze leren, van de mensen uit de omgeving waarin ze opgroeien. **De beschikking hebben over een sterke kennisbasis en een uitgebreide woordenschat zijn daarbij de belangrijkste voorwaarden voor een succesvolle participatie in het vervolgonderwijs en de samenleving als burger** (Hirsch, 2016).
Kennis is macht, of andersom: *zonder kennis ben je kwetsbaar.*

Bureau d'r Bij

Stevig onderwijs aan een diverse doelgroep

Nieuwkomers

Nieuwkomers in regulier (scholing voor leerkrachten groep 1 en 2, groep 3 t/m 8 én scholing voor pedagogisch medewerkers).

Expliciete Directe Instructie & NT2: hoe je 2e taalleerders stevige instructie geeft en wat dat van je vraagt.

maja@bureaudrbij.nl

www.bureaudrbij.nl

Burgerschap beter begrepen

BUREAU D'R BIJ